

AL MEER DAN 40 JAAR EEN KUNST OP ZICH

MUZIEK
LITERATUUR
TONEEL
BEELDENDE KUNST

KUNST AAN DE DIJK KORTENHOEF

Donderdag 2 november 2023 – 20:15 uur

Programma en toelichting

RoVerde trio

Ekaterina Litvintseva- piano
Lusiné Harutyunyan - viool
Caroline Sypniewski- cello

Programma:

Sergey Rachmaninoff (1873-1943): Trio Elégiaque nr. 2 in d, op. 9

Moderato

Quasi variazione

Allegro risoluto

pauze

Dora Pejačević (1885-1923): Trio in C, op. 29

Allegro con moto Scherzo

Lento

Allegro risoluto

Biografieën

Ekaterina Litvintseva - piano

Ze bracht haar jeugd door in de poolcirkel, waar ze uit het raam naar de poolzee met zijn heldere lucht keek, in de winter de schijnbaar gebeitelde ijsplaten observeerde en in de zomer genoot van de magische kleuren van de toendra. Het was het leven dat haar pianistische gevoel voor helderheid, structuur en kleur vormde, wat aanleiding gaf tot een bijna timide gevoeligheid en diepe emotie.

Ekaterina Litvintseva, groeide op in de Russische stad Anadyr in het noordoostelijke uiteinde van Rusland. Ze leerde piano spelen op de plaatselijke muziekschool met een ongedwongen, hartstochtelijke spontaniteit. Op 15-jarige leeftijd ging ze studeren aan het Frédéric Chopin College of Music in Moskou, een instelling die met name het emotionele aspect van haar optreden heeft beïnvloed. Toen ze naar Duitsland verhuisde, studeerde ze aanvankelijk aan de Kölner Hogeschool voor Muziek en Dans en vervolgens deed ze de masterclass van Bernd Glemser aan de Würzburg Hogeschool voor Muziek. Daar verwierf ze een nieuw, analytisch perspectief op pianospelen en putte ze uit haar ervaringen in Rusland om haar vaardigheden te ontwikkelen tot een zeer kenmerkende stijl. Ekaterina deed verder inspiratie op door haar lessen bij Robert Kulek, Rudolf Kehrler, Dmitri Bashkirov en Andrzej Jasinski. Ekaterina heeft in totaal 8 cd's opgenomen voor het Duitse label Profil en voor het Nederlandse label Piano Classics.

Tot de toonaangevende orkesten waarmee Ekaterina concerteerde behoren onder andere het Symphony Orchestra for the Next Generation in Seoul, het Moskou Kamerorkest, Jerusalem Symphony Orchestra, Banatul Philharmonic, Arad Philharmonic Orchestra, Koninklijk Kamerorkest van Wallonië, Klassische Philharmonie Bonn en de Württemberg Philharmonie Reutlingen. Ekaterina treedt met groot succes op in vele concertzalen wereldwijd, zoals de Lotte Concert Hall in Seoul, Beethovenhalle in Bonn, Berlijnse Konzerthaus, Hamburgse Laeiszhalle, Herkulesaal München, Grand Theatre van Rabat, Arsonic Concert Hall, Grote Zaal van het Conservatorium van Moskou, en vanavond met het Roverde trio in ons Oude Kerkje te Kortenhoef.

Lusiné Harutyunyan – viool

Lusiné Harutyunyan toonde als kind opmerkelijke muzikale vaardigheden. Zij begon haar muziekstudie aan de School of Art in haar geboortestad Yerevan in Armenië, waar ze verschillende instrumenten leerde bespelen, waarvan de viool haar favoriet was. Later studeerde ze aan het Yerevan Conservatorium bij Gagik Smbatyan. Ze studeerde in 2017 verder bij Pavel Vernikov aan de École de Musique de Lausanne en werd daarna ook toegelaten tot de solisten opleiding aan de Haute École de Musique in Genève bij Svetlin Roussev. In 2019 werd ze bekroond met de Henry Stern-prijs.

Lusiné heeft prijzen gewonnen in vele nationale en internationale competities, waaronder de Tadeusz Wronski Competitie in Warschau, de Internationale Muziek-competitie in Malta, de Aram Khachaturian Competitie in Yerevan en de Postacchini Competitie in Fermo.

Onlangs nam ze in Duitsland het Trippelconcert van Beethoven op met Benedict Kloeckner, Ekaterina Litvintseva en de Württembergische Philharmonie Reutlingen onder leiding van Vahan Mardirossian. In november 2017 gaf Harutyunyan haar debuutrecital in Carnegie Hall, New York. Ze wordt regelmatig uitgenodigd om op te treden in de Verenigde Staten, de landen van de voormalige Sovjet-Unie, Frankrijk, Nederland, Zwitserland, België, Turkije, Duitsland, Bulgarije en Armenië.

In seizoen 2023/2024 maakt Lusiné haar debuut bij het Koninklijk Kamerorkest van Wallonië in Vincennes. Ze bespeelt een viool gemaakt door Giuseppe Ceruti die haar uitgeleend is door Gilles Chancereul.

Caroline Sypniewski – cello

Geboren in een familie van muzikanten in Toulouse, begon Caroline op 6-jarige leeftijd piano te spelen en op 8-jarige leeftijd cello. Haar talrijke onderscheidingen leidden tot optredens als soliste en met kamermuziek op tal van festivals en in grote Europese zalen zoals de Victoria Hall in Genève, de Philharmonie de Paris, het Kurhaus in Baden-Baden, de Opéra Garnier.

In april 2018 vertegenwoordigde ze het merk Van Cleef & Arpels tijdens een privé-evenement in het Zomerpaleis in Beijing. Ze deelde het podium met onder meer Alexandre Kantorow, Renaud Capuçon, Gautier Capuçon, het Modigliani kwartet, Michel Beroff, Adam Laloum en speelt regelmatig in het Sypniewski strijktrio met haar twee zussen Anna en Magdaléna. Als soliste werd ze begeleid door verschillende orkesten, waaronder het Baden-Baden Philharmonisch Orkest, het Appassionato Ensemble, het Warschau Philharmonisch Kamerorkest en het Nouvelle-Europe Kamerorkest.

Caroline studeerde bij Jérôme Pernoo aan de Conservatoire national Supérieur de Musique et de Danse de Paris en perfectioneerde haar vaardigheden vervolgens bij Gautier Capuçon in de Excellence-klas van de Fondation Vuitton, evenals bij Clemens Hagen aan het Mozarteum in Salzburg. Parallel aan haar cellostudie behaalde ze een bachelor in piano aan de CRR in Parijs, evenals een in begeleiding aan de CRR in Boulogne-Billancourt. Tijdens haar studie werd ze geselecteerd om deel te nemen aan tal van prestigieuze masterclasses waardoor ze kon profiteren van het advies van de beste muzikanten zoals in Verbier, aan de Villicroze-academie en de Seiji Ozawa-academie.

Programmatoelichting

Sergey Rachmaninoff (1873-1943) - Trio Elégiaque nr. 2 in d, op. 9

Op 25 oktober 1893 stierf Pjotr Iljits Tsjaikovski onder nog nooit helemaal opgehelderde omstandigheden. Was het de cholera, zelfmoord of gedwongen zelfmoord ten gevolge van een samenzwering van een ereraad van oude studievrienden op beschuldiging van 'liederlijk' (homoseksueel) gedrag? We weten het niet, maar wat we wel weten is dat de plotselinge dood van Tsjaikovski, negen dagen nadat zijn *Zesde symfonie 'Pathétique'* in première was gegaan, een ware schokgolf veroorzaakte in de muziekwereld. Voor de jonge Rachmaninoff was de overleden componist een mentor geweest. Hij zorgde ervoor dat Rachmaninoffs eerste opera *Aleko* werd uitgevoerd in het Bolsjoi Theater en toonde bovendien interesse in het dirigeren van diens symfonische gedicht *De Rots*. Het bericht van Tsjaikovski's dood bracht Rachmaninoff er onmiddellijk toe een eerbetoon te componeren. Dat werd het *Trio Elégiaque nr. 2 in d, op. 9*, geschreven 'Ter nagedachtenis van een groot artiest'.

Er lijkt een ongeschreven regel te bestaan onder Russische componisten dat het pianotrio bij uitstek een geschikt medium is voor een eerbetoon of herdenkingen. Tsjaikovski schreef zijn eigen *Pianotrio* als eerbetoon aan de overleden Nikolai Rubinstein; Anton Arensky schreef zijn *Trio nr. 1* ter nagedachtenis aan cellist Karl Davidov, en Sjostakovitsj riep in zijn *Trio nr. 2*, dat is opgedragen aan zijn vriend Ivan Sollertinsky, huiveringwekkende beelden op van de Sovjet vernietigingskampen. Ook Rachmaninoff koos voor het pianotrio en noteerde: 'Al mijn gedachten en al mijn kracht zijn gewijd aan dit werk.' De sfeer van zijn pianotrio is diep en beklemmend, alsof de gekwelde geest van Tsjaikovski zich erin manifesteert. Melancholie en tenslotte een soort wanhopige berusting zetten de toon. Rachmaninoffs *Trio Elégiaque nr. 2* weerspiegelt qua afmetingen en vorm Tsjaikovski's *Trio in a, op. 50*. Beide stukken zijn cyclisch van opzet, waarbij dramatische dialogen tussen de drie instrumenten de muziek meevoeren naar een bijna symfonisch niveau.

Het eerste deel (*Moderato*) opent in de sombere diepten van de piano, met de ijzingwekkende herhaling van een dalende chromatische lijn. De cello en viool komen binnen als klaagzangen over deze onheilspellende dodenmars. Het deel ontwikkelt zich met een rauwe passie en intensiteit die het onuitsprekelijke lijkt te willen uitdrukken.

Het tweede deel (*Quasi variazione*) met zijn reeks variaties beweegt zich door een reeks vreemde en spookachtige avonturen. Tegen het einde van het deel duiken echo's van de opening van het *Trio* op in de piano, terwijl de cello en viool een duo aangaan dat de tijd stilzet. De korte Finale (*Allegro risoluto*) opent met een woest statement in de piano. Een passage roept de dalende lijnen op van het laatste deel van Tsjaikovski's *Pathétique*. Het *Trio élégiaque* biedt vele hemelse blikken, maar net als Tsjaikovski's laatste symfonie daalt het stuk uiteindelijk af naar de donkerste en meest wanhopige diepten.

Dora Pejačević (1885-1923) - Trio in C, op. 29

Dora Pejačević, ook gespeld als Pejacevic of Pejacsevich, werd in 1885 geboren in Boedapest als dochter van een belangrijke Kroatische aristocraat. Haar moeder was pianiste. Ze studeerde piano en viool voordat ze naar verschillende conservatoria ging. Aan het conservatorium van München studeerde ze compositie bij Walter Courvoisier en viool bij Henri Petri, hoewel gezegd wordt dat ze vooral autodidact was. Tegenwoordig wordt ze beschouwd als een van de belangrijkste Kroatische componisten van de 20e eeuw en veel van haar werken genoten tijdens haar leven veel succes en werden uitgevoerd in heel Duitsland, Oostenrijk, Hongarije en de rest van het Habsburgse Rijk.

Het vierdelige *Pianotrio in C*, geschreven in een indrukwekkende laatromantische stijl en voltooid in 1910, is eigenlijk haar tweede pianotrio. Haar eerste poging, acht jaar eerder ondernomen, is in tegenstelling tot dit pianotrio nog niet representatief voor haar volwassen stijl als componist. Het openingsdeel, *Allegro con moto*, wordt gekenmerkt door twee zeer aantrekkelijke en lyrische, vloeiende thema's die worden onderbroken door een swingende ritmische ontwikkeling en brugpassages ertussen. Hierna volgt een zeer origineel *Scherzo*. Het hoofdthema is briljant bedacht, speels en het scheve ritme trekt de aandacht. Pizzicato wordt ook gebruikt met veelzeggend effect. Het meer transparante en lyrische triogedeelte vormt een mooi contrast. Er volgt een nogal buitengewoon langzaam deel, *Lento*. De muziek is in wezen vrij lyrisch, maar constante tempo- en toonsoortwisselingen creëren een breed scala aan stemmingen en gevoelens. De finale, *Allegro risoluto*, is een energieke aangelegenheid met verschillende spannende climaxen.

Een paar jaar na het ontstaan van het *Pianotrio in C* zou de Eerste Wereldoorlog, waaraan Pejačević zelf als paramedicus deelnam, diepe sporen nalaten, die zich ook manifesteerden in haar muziek. Ze zonderde zich af en zocht nieuwe compositorische wegen. Het resultaat van deze inspanningen waren cycli van solocomposities en vocale en orkestrale composities geschreven op de verzen van Karl Kraus, Rainer Maria Rilke en Friedrich Nietzsche. In deze periode beschreef de getraumatiseerde Pejačević haar werk in de volgende bewoordingen: 'In feite ben ik alleen fysiek aanwezig. Alles wat ik voel als leven en ervaren zweeft boven het heden en het zichtbare, en in een diepe en prachtige oneindigheid zie ik in de spiegel van mijn gevoelens de drijvende kracht in de vorm van geliefde wezens, en duizenden herinneringen komen tevoorschijn als waterlelies op het gladde oppervlak van een meer. In deze oneindigheid worden gevoelens gevolgd door gedachten, en daar overpeins ik mijn beste, want al het goede en grote groeit uit liefde. Zwevend in die meest onzichtbare wereld van het diepste wezen, word ik volledig mijn eigen zelf, en dat zelf, dat zich dan te vol van zichzelf voelt in die verre hemelse afzondering, zoekt expressie, zoekt verlichting van die hoge mentale druk, die op zichzelf een soort enthousiasme is - en die bevrijding wordt bereikt wanneer een compositie wordt geboren!'

Met dank aan Wenneke Savenije